

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 29.9.2016 г.
JOIN(2016) 47 final

СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Засилване на подкрепата на ЕС за Тунис

1. Подпомагане на прехода в Тунис: стратегически приоритет за ЕС

Пет години след революцията от 2011 г., която свали от власт авторитарния режим на президента Бен Али, демократичният преход в Тунис е в критичен момент. Тунизийският народ проправи пътя за модерна демокрация, основана на свобода на словото, прозрачни и приобщаващи избори, разделение на властите, принципите на правовата държава и зачитането на правата на човека и основните свободи. Лидери от целия политически спектър, активното гражданско общество на страната и населението като цяло демонстрираха решимостта си да развият плуралистично общество, в което всички тунизийци — както мъжете, така и жените — да могат да се ползват от индивидуална свобода и по-голямо участие в икономическия и политическия живот. Признание за това бе присъждането на Нобелова награда за мир на Квартета за национален диалог през декември 2015 г.

Опитът на Тунис е източник на надежда за съседните на Европа държави, много от които са изправени пред нестабилност, насилие и завръщане на авторитарните режими. При все това, въпреки безспорните промени, породени от революцията, наличието на политически, икономически и свързани със сигурността трудности продължава да засяга живота на обикновените граждани в Тунис и да застрашава жизнеспособността на прехода.

Изграждането на силен, демократичен и стабилен Тунис е от стратегически интерес за ЕС като негов съсед. Непрекъснатият ангажимент на ЕС да подпомогне Тунис в прехода му към демокрация е отразен в преразгледаната Европейска политика за съседство (ЕПС)¹, в която се подчертава необходимостта да се разработят диференцирани подходи, съобразени с конкретните ситуации в съседните на ЕС държави. Поради това се изискват действия на ЕС, които да са съобразени със специфичните особености на страната и да обхващат широк набор от области на политиката, за да се допринесе за преодоляването на множеството предизвикателства, които преходът носи със себе си, а също и инициативи, които биха позволили да се разгърне изцяло потенциалът на вече напредналото партньорство между ЕС и Тунис.

2. Уязвим преход: усилията на Тунис за справяне с комплексните и нарастващи предизвикателства

Преходът в Тунис е крехък и изправен пред сериозни рискове. Освен това са налице многобройни и взаимносвързани предизвикателства, които не позволяват на повечето граждани на Тунис да извлекат всички ползи на новата демократична система и свързаните с нея свободи.

През 2015 г. редица терористични нападения засегнаха сектора на туризма и институциите, свързани със сигурността. Нападението в граничния град Ben Guerdane през март 2016 г., започнато от Либия, показва нарастващите заплахи за сигурността от страна на все по-добре организирани групи, които се възползват от нестабилността в Либия, както и от трансграничния трафик на оръжие, наркотици и хора.

¹ Съвместно съобщение до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 18 ноември 2015 г. — „Преглед на европейската политика за съседство“.

След приемането на прогресивната конституция и успешната организация на изборите през 2014 г. тунизийските власти имат трудната задача да осъществят необходимите институционални, правни и административни реформи, като същевременно се справят с непосредствените социално-икономически проблеми и проблемите, свързани със сигурността. Големият брой приоритети на парламента, ограничените му капацитет и ресурси и широките консултации, необходими за приобщаващ демократичен процес, водят до закъснения в изпълнението на реформите. Те също така показват, че все още незавършилият преход изисква повече политическа воля. Създаването на Конституционен съд и на независими органи, чиято задача ще бъде консолидирането на демокрацията, остава неотложен приоритет. Нови твърдения за изтезания и малтретиране подчертават необходимостта от значителни промени в законодателството и административните практики, за да се превърнат гарантираните от Конституцията права и свободи в реалност за гражданите. Местните избори, които ще се проведат през 2017 г., ще бъдат важен етап в демократичния процес.

През 2011 г. икономиката на Тунис беше сериозно засегната от редица сътресения, което доведе до рязък спад на растежа, макроикономически дисбаланси, увеличаваща се безработица, нарастваща бедност (15 % от населението на Тунис живее под прага на бедността) и недекларирани стопански дейности. Така преодоляването на непрекъснатите социално-икономически предизвикателства, датиращи отпреди революцията и подхранващи недоволство сред населението на Тунис — по-специално сред младите хора и сред живущите в по-слабо развитите региони — стана още по-трудно, водейки в някои случаи до социално напрежение. В първата си реч пред парламента новоназначеният правителствен ръководител Youssef Chahed призна тези предизвикателства. При все това Тунис притежава нужните характеристики, за да трансформира своите демократични постижения в икономическия успех: младо, добре образовано и динамично население, стратегическо географско разположение, дългогодишна производствена история с успешни предприятия, ориентирани към износа, както и значителни неизползвани природни ресурси, например слънчева енергия. Необходими са спешни структурни реформи от ключово значение за постигане на макроикономическа стабилност, насърчаване на устойчивия икономически растеж и предприемачеството, по-ефективна администрация, борба срещу корупцията, адаптиране на образованието, развитие на уменията и професионалното обучение в съответствие с потребностите на пазара на труда и постигане на по-справедливо разпределение на публичните разходи и общественото благосъстояние.

Няколко последователни правителства поеха ангажимент за ускоряване на структурните реформи. Гражданското общество, в т.ч. социалните партньори, също признават в голяма степен, че тези реформи са необходими, дори ако политическата, социалната и административната съпротива е неизбежна и поражда основателна загриженост. Устойчивият, ефективен и приобщаващ преход отнема време и изисква постоянство, тъй като е нужно хората да видят съществен напредък, за да се изградят доверие и стабилност. Ето защо солидната подкрепа от страна на ЕС е нужна и очаквана.

Тунизийското правителство предложи редица закони, някои от които вече са приети от парламента, с цел прилагане на разпоредбите на Конституцията, допълване на

демократичната институционална рамка и реформиране на икономиката. Също така бяха приети редица извънредни мерки за сигурност в решителен опит за справяне с влошените условия на сигурност. Тези мерки включват нов закон за борба с тероризма, който, следва да се отбележи, поражда опасения относно зачитането на правата на човека. Тунизийските власти работят и по национална стратегия за борба с тероризма и предотвратяване на радикализацията. Диалогът и сътрудничеството с международни партньори, в това число ЕС, значително се подобриха.

През май 2016 г. правителството представи предложение за петгодишен план за развитие. В плана се представя пълен анализ на многобройните предизвикателства, пред които е изправена страната, и се очертават някои реформи, по-специално в областта на управлението и публичната администрация, както и политически насоки за икономическо, финансово, регионално и социално развитие. След като бъде приет, той ще допринесе за това международните донори, в това число ЕС, да съобразят помощта си в съответствие с приоритетите на Тунис. През ноември правителството организира инвестиционна конференция за мобилизиране на подкрепа за изпълнението на плана. ЕС подкрепя предлагания курс на действие.

3. Засилване на подкрепата на ЕС за прехода в Тунис от 2011 г. насам

Отношенията между ЕС и Тунис датират още от 1976 г., като значително се ускориха през 1995 г. при подписването на споразумение за асоцииране между Тунис и ЕС, с което се сложи началото на две десетилетия взаимноизгодни икономически и търговски отношения.

Революцията от 2011 г. представляваше повратна точка. ЕС използва всичките си инструменти в подкрепа на тунизийския народ, съпътстване на изборния процес, насърчаване на правата на човека и подкрепа на демократичните и социално-икономическите реформи, подобряване на сигурността и укрепване на гражданското общество. Също така ЕС предложи на Тунис установяване на по-тесни връзки посредством засилена икономическа и търговска интеграция и партньорство за мобилност. В качеството си на негов основен партньор тунизийските власти направиха стратегическия избор да укрепят отношенията и интеграцията с ЕС, което през 2012 г. доведе до „привилегировано партньорство“ и амбициозен план за действие по линия на ЕПС². Това породило оживени политически контакти, по-висока степен на финансова подкрепа и значителен напредък в много области, включително търговски отношения, реформи в сектора на сигурността, образованието, научните изследвания и иновациите.

Подкрепа и финансова помощ на ЕС за Тунис след революцията от 2011 г.:

В периода 2011 — 2016 г. **помощта на ЕС за Тунис възлезе на 2 милиарда евро** (1,2 милиарда евро под формата на безвъзмездна помощ и 800 млн. евро за макрофинансова помощ). Тази помощ подкрепи прилагането на демократичния и икономически преход на Тунис и допринесе за фискалната стабилност на страната

² Relations Tunisie – Union Européenne: un partenariat privilégié. Plan d'action 2013 – 2017.

https://eeas.europa.eu/delegations/tunisia/documents/press_corner/plan_action_tunisie_ue_2013_2017_fr.pdf

чрез макрофинансова помощ. В това число са и 85 проекта, съфинансирани от ЕС и изпълнявани от организации на гражданското общество, на стойност 41 млн. евро.

Европейските финансови институции³ също така предоставиха преференциални заеми на стойност **2,6 милиарда евро** за инфраструктура, социалната сфера, развитието на частния сектор и проекти за пречистване на водата. Подобряване на преференциалните условия на тези заеми бе постигнато чрез механизма за инвестиции по линия на добросъседството.

Тунис е и един от главните бенефициери на регионалните програми на ЕС за южното съседство в области като околната среда, енергетиката, миграцията и сигурността.

Асоциирането на Тунис към **„Хоризонт 2020“** на 1 януари 2016 г. донесе значителни възможности за тунизийските изследователи, учени и новатори и подкрепи усилията на Тунис в инвестирането в научни изследвания и иновации като основен двигател на социално-икономическото развитие.

От голяма полза за гражданите на Тунис са програмите на ЕС за висше образование **„Еразмус Мундус“** и **„Темпус“** и подобреният достъп до важни програми на ЕС, като например Европейската мрежа за предприятия (European Enterprise Network), която насърчава бизнес връзките.

С цел да помогне на Тунис в особено труден икономически контекст, през 2016 г. ЕС въведе извънредна временна мярка⁴ за отпускане на **допълнителна безмитна тарифна квота за маслиново масло в размер на 35 000 тона годишно за период от две години.**

4. Към по-ефективен отговор на ЕС в подкрепа на реформите в Тунис

През 2016 г. Тунис поиска качествено и количествено засилване на отношенията си с ЕС. Настоящото съобщение предлага инициативи за по-ефективна подкрепа от ЕС, за да се разгърне изцяло потенциалът на „привилегированото партньорство“ в съответствие с преразгледаната ЕПС.

Подкрепата на усилията на Тунис за изпълнението на реформите е от основно значение за запазването на икономическата устойчивост и успеха на демократичния преход.

³ Европейската инвестиционна банка, Френската агенция за развитие, Европейската банка за възстановяване и развитие и Kreditanstalt für Wiederaufbau.

⁴ Проект за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно въвеждането на спешни автономни търговски мерки по отношение на Република Тунис, COM(2015)0460.

Петгодишният план за развитие може да предостави на ЕС насоки за идентифициране на приоритетите в различните области на политиката.

Нашите цели са съвместно подемане на борбата с високата младежка безработица, намаляване на социалното неравенство, подкрепа за гражданското общество и публичната администрация, по-добро управление на миграцията и мобилността, борба с корупцията и решаване на проблемите, свързани със сигурността.

Същевременно ще продължим да оказваме подкрепа за прилагането на Конституцията и укрепването на демократичните институции в Тунис, както и за насърчаването и зачитането на правата на човека. ЕС е убеден, че е във взаимен интерес да се насърчават по-тесни връзки и диалог между ЕС и тунизийското общество посредством засилени контакти и мобилност. Това означава да се признае ключовата роля, която играе културата в политическото, социалното и икономическото развитие. Предоставяйки подкрепата си, ЕС ще продължи да обръща специално внимание на младите хора и жените и на системното участие на гражданското общество.

4.1. Насърчаване на доброто управление и реформата на публичната администрация

Тунис постигна впечатляващ напредък в укрепването на правовата държава и демокрацията, както се вижда и от новата конституция на страната. При все това демократичните принципи и основните ценности, залегнали в тази конституция, трябва да намерят израз във функциониращи институции, ефикасни разпоредби и процедури и ефективна публична администрация.

В Конституцията на Тунис се определят ясни цели за държавната администрация и **доброто управление**, които са основни оси на стратегията на правителството за провеждане на реформи. Ето защо предлагаме:

- Да се спомогне за разработването и изпълнението на **стратегия за реформа на държавната администрация**, за да стане тя по-производителна, по-мотивирана и с по-добра отчетност.
- Да се подкрепи подобряването на управлението на **публичните финанси и реформата на данъчната система за постигане на по-проста и по-справедлива система**. Целта на подкрепата е да се подобри отчитането на обществения сектор и да се възстановят фискалните възможности за финансиране на политиките на правителството; тя ще бъде разширена чрез подпомагане на обществените институции за контрол.
- Да се подкрепи прилагането на **процеса на децентрализация**. Да се спомогне за изграждането на ориентирана към услугите администрация и да се насърчи местното управление в най-слабо развитите региони; за тази цел ЕС ще предложи препоръки за укрепване на общините в областта на разработването и координацията на политиките, човешките ресурси, отчетността и предоставянето на услуги, като същевременно се гарантира равенство и недискриминация по отношение на достъпа до обществени услуги за уязвимите групи.

- Да се подобри централното и местното **предоставяне на услуги**, например чрез намаляване на бюрокрацията, улесняване на достъпа до информация и въвеждане на електронна администрация, когато е възможно.
- Да се подкрепи **борбата с корупцията** чрез подпомагане развитието на подходящи средства и мерки, предназначени за насърчаване на почтеността и по-доброто предотвратяване на корупцията.
- Да се продължи подкрепата за **реформата на съдебната система**, за да се подобри достъпът до независима и ефективна съдебна система.
- Допълнително да се подкрепи **парламентът** в засилването на надзора от негова страна на действията на правителството и в укрепване на капацитета му за инициативи; във връзка с това да се предложи Европейският парламент да увеличи подкрепата си за тунизийския парламент, като се използва в пълна степен наскоро създадената съвместна парламентарна комисия.
- Партньорствата все повече ще се използват по целенасочен начин, по-специално що се отнася до укрепването на държавната администрация.

4.2. Засилване на ролята на активното гражданско общество

След революцията организациите на гражданското общество (ОГО) изиграха решаваща роля за успеха на демократичния преход. Укрепването на гражданското общество, в т.ч. социалните партньори, продължава да бъде един от основните приоритети на ЕС.

ЕС е убеден, че гражданското общество следва да бъде системно приобщавано в диалога с властите във всички области на политиката. В тази връзка назначаването на министър, отговорен за отношенията с гражданското общество, е много положителна стъпка. Съществуващият **тристранен диалог** (между ЕС, тунизийските органи и гражданското общество) във всички аспекти на отношенията между ЕС и Тунис следва да бъде укрепен, по-специално там, където отношенията между ЕС и Тунис ще се възползват от по-голяма прозрачност и участието на ОГО, в т.ч. в областта на миграцията и мобилността, сигурността и борбата с тероризма. В този дух ЕС предлага всяко официално заседание ЕС—Тунис (по-специално на Съвета за асоцииране, Комитета за асоцииране и подкомитетите) и всеки официален кръг от преговори ЕС—Тунис да бъдат предшествани и последвани от среща с организации на гражданското общество. Правителството следва да продължи да се консултира с тунизийските ОГО във връзка с преговорите за задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия (ЗВЗСТ) с ЕС, в т.ч. чрез тристранния диалог. Тази подкрепа ще продължи по време на преговорите и на изпълнението.

ЕС ще продължи да включва гражданското общество в определянето и изпълнението на своите програми и да приобщава ОГО в съответните управителни комитети. Той ще подобри също така финансирането на всички категории ОГО, особено на регионално и местно равнище, както с двустранни, така и с тематични финансови инструменти, в съответствие с пътната карта на гражданското общество на ЕС⁵.

⁵ ЕС разработи пътна карта на ЕС за страната („Feuille de route de l'UE pour l'engagement envers la société civile en Tunisie 2014—2017 г.“, публикувана през 2015 г.) за ангажираност с гражданското общество, насочена към подобряване на въздействието и предвидимостта на действията на ЕС. Четирите приоритета са: трайно укрепване на организациите на гражданското общество; създаване на среда,

4.3. Инвестиция за бъдещето: създаване на работни места и стимулиране на устойчиво социално-икономическо развитие

Младите тунизийци се стремят да печелят достатъчно, за да живеят прилично, и да допринасят за социално-икономическото развитие на страната си. ЕС зачита и подкрепя този стремеж.

Стимулирането на икономиката е от решаващо значение за намаляване на безработицата, особено сред младите хора. ЕС е най-големият търговски партньор на Тунис с дял от 60 % от общата търговия на страната. 70 % от преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) са с произход от ЕС.

След революцията слабата световна икономика и по-бавните темпове на реформата, в съчетание с отрицателното икономическо въздействие на терористични нападения над туристически обекти, сериозно засегнаха икономиката на Тунис. Настоящият икономически растеж е недостатъчен за намаляване на безработицата; инвестициите са намалели, докато фискалният и външният дефицит са се увеличили. В този контекст е налице силна нужда от съживяване на инвестициите, особено от частния сектор.

Въпреки че бизнес средата е по-добра от другата в региона, многобройните предизвикателства на прехода доведоха до постепенно намаляване на притока на преки чуждестранни инвестиции. Липсата на структурна гъвкавост, възпрепятстваща растежа, също трябва да бъде преодоляна. Местните инвестиции трябва да бъдат насърчавани чрез отключване на предприемаческия потенциал на населението. ЕС ще помогне на правителството да **изпълни приоритетните икономически реформи** в съответствие с петгодишния план, по-специално укрепване на макроикономическата стабилност и създаване на благоприятна бизнес и инвестиционна среда, повишаване на конкурентоспособността, създаване на работни места и приобщаващ растеж.

ЕС е готов да работи в тясно сътрудничество с Тунис за бързо приключване на преговорите за ЗВЗСТ между ЕС и Тунис, така че да се стигне до конкретни резултати в рамките на 3 години. Това ще бъде важна стъпка към задълбочаването на икономическата интеграция на Тунис с ЕС. ЕС предлага на Тунис асиметрична либерализация, която ще позволи на тунизийските дружества незабавен достъп до пазарите на ЕС, докато Тунис бъде в състояние да отвори постепенно собствения си пазар. Освен за насърчаването на търговията между ЕС и Тунис, ЗВЗСТ ще бъде от решаващо значение и за популяризирането на регулаторните реформи и предоставянето на възможност на Тунис да постигне напредък в световен мащаб. Тя ще има ключова роля, за да се гарантира, че положителното въздействие на ЗВЗСТ върви ръка за ръка с вътрешните реформи, от които се нуждаят хората, за да се възползват от нея, и по-специално маргинализираните райони и групи.

ЕС също така приветства ангажимента на Тунис за сключване на Евро-средиземноморско споразумение в областта на въздухоплаването с цел отваряне на

благоприятна за действията на гражданското общество; засилване на участието на ОГО в политическия диалог и националните и местни политики; подобряване на координацията между ОГО и технически партньори/донори.

пазарите на въздухоплаването и постигане на сближаване на нормативните уредби. Това ще спомогне за възстановяването на сектора на туризма и ще насърчи по-нататъшната икономическа интеграция.

Засилване на подкрепата на ЕС за търговия, конкурентоспособност и развитие на частния сектор

ЕС ще подкрепя Тунис в процеса на договаряне и изпълнение на ЗВЗСТ с целенасочени мерки за подпомагане и подобряване на регулаторните и институционалните реформи и за модернизиране и усъвършенстване на основни сектори на икономиката, по-специално на селското стопанство и услугите, за да се гарантира, че Тунис е готов за това споразумение и ще извлече максимална полза от него.

Въз основа на обсъжданията с тунизийските власти ще бъдат въведени конкретни програми за секторна модернизация („mise à niveau“) за прилагането на задълбоченото и всеобхватно споразумение за свободна търговия.

В същия дух ЕС неотдавна започна две нови инициативи в подкрепа на тунизийските микропредприятия и малки и средни предприятия като част от регионален пакет:

1) около 200 милиона евро⁶ ново финансиране за Тунис ще бъдат на разположение през следващите 5 години по инициативата на ЕС за финансово приобщаване. Този нов пакет от документи ще улесни **достъпа до финансиране** за микропредприятия и малки и средни предприятия (МСП), които имат трудности при получаването на търговски заеми от местни банки, чрез подобряване на условията за отпускане на кредити (посредством гаранционен механизъм) и разработване на нови източници на финансиране (микрофинансиране, рисков капитал и др.).

2) през юли 2016 г. ЕС прие нова инициатива на стойност около 100 млн. евро в нови кредити за микропредприятия и малки и средни предприятия за **повишаване на конкурентоспособността и насърчаване на търговията** чрез подхода на веригата на добавената стойност.

В подкрепа на петгодишния план и в допълнение към него ще бъдат насърчавани следните инициативи:

- **Селско стопанство:** Комисията ще предложи по-ранното временно влизане в сила на търговските отстъпки на ЕС в евентуалното бъдещо ЗВЗСТ.
- **Технически регламенти:** Ускоряване на преговорите за споразумение за оценка на съответствието и приемане на промишлени продукти в контекста на преговорите за ЗВЗСТ с Тунис в ключови приоритетни сектори чрез създаването на редовен, структуриран регулаторен диалог, съгласуването на ясни междинни етапи и предоставяне на необходимата помощ за попълване на пропуските в подготвителната работа.

⁶ Тези програми са част от регионалните инициативи, обхващащи няколко държави. Посочените суми са прогнозираны като част от финансирането по тези регионални инициативи, които вероятно ще бъдат посветени на Тунис.

- **Правила за произход:** Подкрепа за своевременното преразглеждане на Регионалната конвенция за паневросредиземноморските преференциални правила за произход чрез въвеждането на осъвременени, по-прости и по-гъвкави правила за произход и създаване на нови възможности за Тунис да се ползва от преференциален достъп до пазара на ЕС и от регионалната интеграция. С оглед на преразглеждането на Конвенцията относно паневросредиземноморските преференциални правила и ЗВССТ, ЕС ще разгледа с Тунис напредналият стадий на изпълнение на тези правила, както и възможно най-бързото прилагане на временна гъвкавост за някои продукти, за да се даде незабавен тласък на износа на Тунис.
- **Насърчаване на търговията и инвестициите:** Заедно с държавите членки ЕС ще предложи „партньорство за растеж“ със секторни мисии на ЕС в Тунис от оператори от частния сектор за насърчаване на инвестициите. ЕС също така ще помогне на Тунис да приложи търговската си стратегия за насърчаване на износа, включително в държавите членки на ЕС, които все още нямат силни бизнес отношения с Тунис. Така ще се осигури видимост, отваряне на пазара и развитие на възможностите за износ, внос и инвестиции за тунизийските продукти, а също и укрепване на регулаторната рамка за инвестиции за подобряване на бизнес климата в Тунис.
- **Разработване на възможности за насърчаване на тунизийските общности в чужбина** да участват в тунизийската икономика чрез програми за оползотворяване на уменията и мобилизиране на инвестиции на диаспората за местното и регионалното развитие в Тунис, включително мобилизирането на начален фонд, както е посочено в прегледа на ЕПС.
- **МСП:** Освен това ЕС ще обмени с Тунис добри практики, включени в Законодателния акт за малкия бизнес в Европа, с цел опростяване на регулаторната среда и политиките за МСП.
- **Митници:** Подкрепа на прилагането на амбициозната реформа на митническата администрация. Това включва опростяване и автоматизиране на процедурите, подобряване на управлението, по-голяма безпристрастност и гарантиране на достъпа до информация.
- **Свързаност:** По-широко използване на механизма за инвестиции по линия на добросъседството за привличане на инвестиции от европейски финансови институции за подпомагане на финансирането на приоритетните инфраструктурни проекти, посочени в петгодишния план и включени в транссредиземноморската транспортна мрежа.
- **Достъп до финансиране:** Подпомагане на разработването и прилагането на стратегия за финансово приобщаване; мобилизиране на безвъзмездни средства от ЕС, за да се насърчат европейските финансови институции и частният сектор да инвестират в микропредприятията и малките и средни предприятия (като се осигури и участието на тунизийските общности в ЕС); разнообразяване на източниците на финансиране за тези предприятия в допълнение към кредитирането на търговските банки (подкрепа за развитието на пазар на частно дялово финансиране, лизинг, факторинг и колективно финансиране) и оказване на подкрепа на мрежата от съществуващи институции за микрокредитиране; насърчаване и инвестиране в развитието на социалната икономика като новаторски начин за постигане на икономическа възвръщаемост на инвестициите, предоставяйки реални ползи за местните общности.
- **Статистическата система:** Правителството се нуждае от надеждна статистическа система, за да следи изпълнението на реформите. ЕС ще подкрепи по-доброто

управление и оперативна самостоятелност на институциите в статистическата система, по-специално във връзка с основните национални и регионални социално-икономически показатели.

ЕС вярва, че Тунис може да инвестира в бъдещето си, като се възползва от глобалната трансформация на съвременните икономики, по-конкретно в устойчивата енергия, иновациите и цифровата икономика.

Във връзка с това ЕС приветства включването на **зелената икономика** като една от предлаганите оси на петгодишния план. Преминването към **нисковъглеродна икономика с ефективно използване на ресурсите** изисква висока степен на политическа амбиция от страна на тунизийския народ. Чистите технологии, енергията от възобновяеми източници, енергийната ефективност, устойчивото използване на природните ресурси и по-доброто управление на отпадъците може да допринесе много за решаването на въпроси, свързани с околната среда и изменението на климата, като се даде възможност на Тунис да изпълни достойните ангажменти, поети по време на конференцията на ООН по изменението на климата (COP 21).

Укрепването на националната система за **научни изследвания и иновации** ще бъде от решаващо значение за реформирането на тунизийската икономика, така че да бъде по-конкурентоспособна и в по-голяма степен свързана с глобалната икономика. Асоциирането на Тунис към „Хоризонт 2020“ дава възможност за засилено сътрудничество в тези области.

В този контекст ЕС трябва да мобилизира ресурсите си, за да извърши следното:

- Чрез специална програма да помогне на правителството да приложи **празгледаните национални стратегии в областта на енергията от възобновяеми източници и енергийната ефективност** (например чрез съвместно финансиране на инвестиции; насърчаване на трансфера на технологии и предоставяне на финансова подкрепа на фондовете за енергиен преход). Модернизиране на производствените съоръжения чрез подпомагане на оборудването на промишлеността със съвременна технология с ефективно използване на ресурсите, например чрез специално партньорство между Европейския съюз и Тунис и засилено сътрудничество с европейските клъстери и свързаните с тях дружества.
- Заедно с европейските финансови институции да подкрепи Тунис в борбата срещу **свързаните с околната среда проблеми** — замърсяването на въздуха и управлението на отпадъците и отпадъчните води, особено в големите градове.
- Да помогне на системата за научни изследвания и иновации да стане по-конкурентоспособна и да регистрира по-добри резултати, така че да е в състояние да подкрепи трансформацията на икономиката. В рамките на „Хоризонт 2020“ да предостави гаранции за финансови посредници, предоставящи заеми, както и консултантски услуги, преки заеми и капиталови инструменти за **иновативни дружества**, като засили участието в тази програма.
- В селското стопанство, да подпомогне **веригите за създаване на стойност за биологични храни**, а също и стимулирането на износа на такива храни към ЕС.
- Да подкрепи **развитието на цифровата икономика** за ускоряване на растежа в сектора на информационните технологии, например чрез предоставяне на подкрепа

на цифровите екосистеми, внедряването на високоскоростен интернет, цифрови иновации и т.н. Интегриране на цифровизацията в МСП.

- **Насърчаване на културните и творческите индустрии** чрез насърчаване на клъстерите, междусекторното сътрудничество и участието в програми на ЕС, като например „Творческа Европа“.
- Определяне на настоящите и бъдещите нужди на пазара на труда, за да се разработят подходящи **стратегии за придобиване на умения**.

4.4. Преодоляване на различията в обществото

Наложително е да се смекчат социалните и регионалните различия в развитието, които до голяма степен бяха в основата на революцията от 2011 г. **Необходими са решителни действия в подкрепа на демократичния преход**, тъй като социалното недоволство, особено сред младите хора, продължава да расте. Положението се утежнява поради години на недостатъчно инвестиране в обществените услуги и социалната и икономическа инфраструктура на много места в страната. **Налице е също така ясна връзка между липсата на възможности и риска от радикализация, който представлява заплаха и за Тунис, и за ЕС.**

За да се отговори на всички тези предизвикателства, ще бъдат нужни значителни разходи, които Тунис няма да е в състояние да поеме без чужда помощ предвид ограничените средства, с които разполага. Във връзка с това се предлагат следните мерки:

- **Децентрализацията** ще бъде ключов елемент в усилията за намаляване на регионалните различия. ЕС се ангажира да използва средствата, с които разполага, за да спомогне за изграждането на професионалния капацитет на местните администрации, но също и да гарантира, че местните органи разполагат с адекватно равнище на финансовите ресурси, така че да са в състояние да предоставят основни услуги. ЕС следва също така да подкрепи изготвянето на регионални социално-икономически стратегии за развитие, които да положат основите за инициативи в най-нуждаещите се региони.
- Подобряване на **социалната политика**, включително чрез модернизиране и по-добро насочване на социалната защитна мрежа.
- ЕС ще подкрепя проекти за **социална инфраструктура** (образование, здравеопазване, водоснабдяване и канализация) с оглед подобряване на стандарта на живот в най-бедните градски и селски райони и осигуряване на достъп до териториите без излаз на море. И тук механизмът за инвестиции по линия на добросъседството и европейските финансови институции могат да помогнат на правителството в задоволяването на социалните нужди от инфраструктура.
- Подкрепа за по-добър достъп до **качествено образование и професионално обучение**, съобразени с нуждите на пазара на труда и основани на новата стратегия на Тунис за професионално обучение.
- ЕС следва също така да разшири програмата „Еразъм +“ за финансиране на стажове на тунизийски студенти в европейски дружества и да увеличи финансовата подкрепа, за да се включат в нея повече студенти и персонал, както и да се укрепят институциите за висше образование, националните власти и младежките организации.

- Насърчаване на **младежката заетост** чрез създаване на схеми за подкрепа, така че тези, които са извън системите за образование, заетост или обучение, да получават в рамките на определен срок качествено предложение за работа, съобразено с индивидуалните нужди и положение.

4.5. Подкрепа за справяне с предизвикателствата, свързани със сигурността

Сигурността на Тунис е от решаващо значение не само за неговите граждани и икономическото развитие, особено в сектора на туризма, но също и за Европейския съюз и неговите граждани.

От 2015 г. насам ЕС задълбочи сътрудничеството с Тунис в областта на сигурността, по-специално в областта на борбата с тероризма и предотвратяването на насилническият екстремизъм и радикализацията, като същевременно се насърчават пълното зачитане на принципите на правовата държава, правата на човека и основните свободи. Това сътрудничество идва в отговор на наболял проблем, който може да бъде решен само колективно.

В допълнение към механизма на Г-7+5 за координиране на сигурността⁷, който е от основно значение за засилване на обмена на информация и на координацията между тунизийските власти и международни партньори, ЕС активизира своя диалог с Тунис чрез провеждането на първи засилен политически диалог по въпросите на сътрудничеството в областта на сигурността и борбата с тероризма през септември 2015 г. в град Тунис. Следващото заседание е планирано по-късно през тази година с цел да се отчете напредъкът и да се набележат по-нататъшни действия за сътрудничество. Гражданското общество ще участва в този процес.

В съответствие със свързаното със сигурността измерение на прегледа на ЕПС ЕС следва:

- Да продължи да прилага програмата от 23 млн. евро в подкрепа на реформата в сектора на сигурността и да предоставя подкрепа за изграждане на капацитет и чрез други инструменти.
- Когато е нужно, да предоставя допълнителна помощ за изпълнение на мерките за сигурност, по-специално в съответствие с пакета от проекти, представени в Тунис през март 2016 г.
- Да помогне на Тунис в борбата срещу тероризма и предотвратяването на радикализацията, по-специално в изграждането на национален капацитет и експертен опит чрез регионални и тематични програми по въпроси като предотвратяване на радикализацията, управление на границите; насърчаване на принципите на правовата държава при разследванията и съдебното преследване; стратегическа комуникация; справяне с чуждестранните бойци терористи и организираната престъпност. При все че дейностите по общата политика за сигурност и отбрана все още не са преценени като най-подходящ начин за подпомагане на Тунис, ЕС е готов да разгледа всички възможности за подпомагане на Тунис, когато това е необходимо.

⁷ Г-7+5 включва всички членове на Г-7 плюс ЕС, Белгия, Нидерландия, Испания и Швейцария.

- Засилване на сътрудничеството със съответните агенции и органи на ЕС, включително Европол, CEPOL, Евроюст, Frontex и Европейския колеж по сигурност и отбрана и Центъра на ЕС за високи постижения на Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията.
- Включване на аспекта на огнестрелните оръжия и взривните вещества в политическия диалог и фокусиране върху практически оперативни мерки за подобряване на сътрудничеството в областта на правоприлагането в тази сфера.
- Засилване на сътрудничеството в областта на управлението на риска от бедствия и превенция чрез дейностите на Механизма за гражданска защита на Съюза, по-специално чрез укрепване на системите за ранно предупреждение и на капацитета за превенция и готовност.

4.6. Съвместни усилия за по-добро управление на миграцията и мобилността

Ефективното управление на миграцията е политически приоритет за ЕС и Тунис. ЕС желае да засили сътрудничеството си с Тунис в тази област, по-специално за предотвратяване на незаконната миграция и борба с първопричините за миграцията. Повечето тунизийци в чужбина живеят в държави — членки на ЕС⁸.

Тунис работи по национална политика за миграция от 2012 г. Целта на тази политика е да се гарантира, че мигрантите в Тунис получават помощ, че правата им са защитени и че им е предоставена възможността да участват в развитието на Тунис. Изпълнението и прилагането ѝ следва да бъдат подкрепени.

През 2011 г., въпреки сложната си вътрешна ситуация, Тунис показва солидарност и подслони голям брой бежанци, бягащи от Либия. Значителният брой либийци, все още намиращи се в страната, могат бързо да се превърнат в тежко социално-икономическо бreme, ако положението в Либия не се подобри или ако се влоши още повече.

ЕС и 10 държави членки⁹ сключиха партньорство за мобилност (ПМ)¹⁰ с Тунис през 2014 г., като осигуриха цялостна рамка за политически диалог и сътрудничество с Тунис по всички аспекти на управлението на миграцията.

Както бе обявено в Съобщението относно създаването на нова рамка за партньорство с трети страни в рамките на Европейската програма за миграцията от 7 юни 2016 г.¹¹, ЕС се стреми да изведе отношенията си с Тунис към следващото ниво, като използва за основа съществуващото партньорство за мобилност.

⁸ Над 360 000 тунизийски граждани пребивават законно в ЕС (според броя на разрешенията за постоянно пребиваване, валидни на 31.12.2014 г. — броят им се е увеличил през последните години и не включва хората с двойно гражданство (второ или трето поколение тунизийци). В същото време известен брой тунизийски граждани пребивават незаконно в ЕС (през 2015 г. около 10 235 тунизийски граждани са получили решение за връщане, но само 3325 от тях действително са се завърнали в страната си).

⁹ Белгия, Дания, Германия, Испания, Франция, Италия, Полша, Португалия, Швеция и Обединеното кралство.

¹⁰ Déclaration conjointe pour le Partenariat de Mobilité entre la Tunisie, l'Union Européenne et ses Etats Membres participants, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/international-affairs/general/docs/declaration_conjointe_tunisia_eu_mobility_fr.pdf

¹¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета и Европейската инвестиционна банка, COM(2016) 385 final.

В тази връзка се предлага подкрепата на ЕС да се съсредоточи върху:

- Справянето с **първопричините за незаконната миграция**, по-специално чрез подкрепа на необходимите вътрешни реформи и социално-икономическото развитие на Тунис.
- Продължаването на подкрепата за разработване и изпълнение на всеобхватна и ефективна национална **политика в областта на миграцията и убежището** с цялостна институционална рамка.
- Своевременно приключване на преговорите (които трябва да започнат в средата на октомври 2016 г.) по споразумение за облекчаване на визовия режим, успоредно със споразумение за обратно приемане. В съответствие с принципа на диференциация на ЕПС Тунис би могла да бъде първата държава в южното съседство на ЕС, която да се възползва от ефективно и амбициозно споразумение за облекчаване на визовия режим, като това би спомогнало за прилагането на задълбоченото и всеобхватно споразумение за свободна търговия.
- Подкрепа за практическото сътрудничество между Тунис и държавите — членки на ЕС, в областта на връщането, реинтеграцията на завърналите се лица, приети обратно от Тунис, и развитието на сътрудничеството в областта на обратното приемане между Тунис и съответните африкански държави. За подобряване на управлението на миграцията ЕС също може да подкрепи развитието на биометричен регистър на населението в Тунис.
- В съответствие с плана за действие от Ла Валета, Тунис ще бъде пилотна държава за определяне и прилагане на програмите за **законна миграция**.
- Укрепване на съществуващите **схеми за мобилност** („Еразъм +“, „Еразъм за млади предприемачи“ в рамките на Програмата за конкурентоспособност на предприятията и за малките и средни предприятия COSME, програмата „Мария Склодовска-Кюри“ в рамките на „Хоризонт 2020“ и националните схеми).
- Продължаване на подкрепата на капацитета на Тунис за **предотвратяване на незаконната миграция** с акцент върху борбата с организираната престъпност, контрабандата и трафика на хора, по-специално чрез по-добро **управление на границите**.

В допълнение към съществуващите двустранни и регионални инструменти Извънредният доверителен фонд на ЕС за Африка ще се използва за осигуряване на подкрепа за тези приоритети. Бъдещият външен инвестиционен план ще помогне за преодоляване на първопричините за миграцията.

5. Перспективи

Петгодишният план за развитие на Тунис съдържа амбициозна програма за реформи. Въпреки че ЕС вече направи много, за да подкрепи Тунис в демократичния преход, **настоящото съобщение подчертава амбицията на ЕС да подпомогне и забележителната трансформация на страната.**

Приоритетното значение, което се отдава на отношенията между ЕС и Тунис, ще продължи да се отразява в интензитета на политическите контакти и редовните посещения, а също и като част от по-широкия политически диалог, насочен към различни теми от взаимен интерес, включително регионални и глобални въпроси.

Комисията и върховният представител предлагат също провеждането на всеки две години на среща на високо равнище между ЕС и Тунис с политически лидери от двете страни. Първата подобна среща е предвидена за есента на 2016 г. в Брюксел. В някои случаи, след участието на тунизийския министър-председател в Съвета по външни работи през юли 2015 г., тунизийски министри биха могли да бъдат канени за конкретни обсъждания в Съвета. Следва да бъдат взети предвид и начини за по-нататъшно задълбочаване на контактите с тунизийските органи по отношение на секторните политики, на равнището на отделни членове на Комисията или групи от тях и на съответните служби на Комисията.

За подпомагане на ключови структурни реформи, насърчаване на устойчиво социално-икономическо развитие и засилване на конкурентоспособността на частния сектор Комисията предвижда увеличаване на **годишната финансова помощ** под формата на безвъзмездни средства от 186 500 000 EUR през 2015 г. **на до 300 000 000 EUR през 2017 г.** Тази помощ, предоставена чрез оползотворяване на финансовите възможности, предложени от различните финансови инструменти на ЕС, следва ясно да цели да подпомогне Тунис да изпълни амбициозната си програма за реформи, като същевременно се отговори на най-належащите нужди на страната.

ЕС се ангажира да поддържа **устойчиво ниво на финансиране за периода до 2020 г.** В съответствие с разпоредбите на Европейския инструмент за съседство, тази засилена подкрепа остава подчинена на условието Тунис да продължи демократичния си преход, включително да постигне напредък в укрепването на принципите на правовата държава и спазването на основните права и да продължи извършването на реформите, очертани в петгодишния план.

Комисията възнамерява да използва част от тези допълнителни средства за привличане на допълнителна подкрепа от европейските финансови институции. Това показва ангажимента на ЕС и европейските финансови институции да подкрепят Тунис чрез мобилизиране на допълнителни ресурси за стратегически проекти и развитие на частния сектор. Те са готови да мобилизират **около 800 млн. евро на година до 2020 г.** ЕС също така ще помогне на тунизийските органи да повишат на участието на частния сектор в тези проекти чрез прозрачни публично-частни партньорства.

Освен това Комисията предложи **500 милиона евро за допълнителна макрофинансова помощ**, която следва да бъде изплатена през 2016 и 2017 г. Предложението, прието от Съвета и Европейския парламент на 6 юли 2016 г., представлява най-голямата подобна операция, осъществявана досега в южното съседство. Понастоящем изпълнението ѝ трябва да се осъществи бързо, в пълно сътрудничество с тунизийските власти. Поради нарастващите нужди от външно финансиране, които се очакват при изпълнението на петгодишния план, ЕС би могъл, въз основа на оценка на икономическите нужди, да разгледа въпроса за допълнителна макрофинансова помощ през следващите години в подкрепа на изпълнението на програмата за структурни реформи.

Засилването на описаната подкрепата ще изисква институциите на ЕС и държавите членки, Тунис и другите партньори да задълбочат допълнително координирането и ефективността и да подобрят финансовите, човешките и техническите ресурси, заделени за подкрепата на Тунис. Помощта за Тунис при справяне със стоящите пред него предизвикателства и за прехода му чрез координиран и последователен пакет от

мерки за подкрепа от страна на ЕС ще увеличи въздействието на подкрепата на ЕС, както и политическата тежест и видимостта на ЕС. Тя също така би могла да бъде важна стъпка към изграждането на пълно съвместно програмиране на помощта между ЕС и държавите членки. ЕС подкрепя процеса за създаване на платформа за координация между донорите на базата на петгодишния план, въз основа на опита на механизма на Г-7+5 в областта на сигурността и борбата с тероризма, за да се гарантира, че международната подкрепа е съобразена с нуждите на Тунис и оказва по-голямо въздействие. Инструментът TAIEХ ще бъде особено полезен при прилагането на тези мерки и тяхното подпомагане по подходящ начин.

Комисията и върховният представител възнамеряват да мобилизират експертен опит от различни институции и области на политиката на ЕС в подкрепа на Тунис, по-специално чрез групата „Комисия — ЕСВД за Южното Средиземноморие“, с участието и на европейските финансови институции. Групата ще извършва мониторинг и оценка на изпълнението на настоящото съобщение. Подобна структура на тунизийската администрация ще допринесе за засилване на междуведомственото координиране и за по-бързо реагиране, както и за изпълнението на поетите ангажменти.

6. Заключение

Комисията и върховният представител са убедени, че Тунис ще спечели от по-силна и по-ефективна подкрепа от ЕС в краткосрочен и средносрочен план. Настоящото съвместно съобщение предлага редица начини за това. При все това подкрепата от ЕС ще бъде по-ефективна, ако може да се съчетае с увеличена подкрепа от държавите членки и други международни партньори.

ЕС трябва да покаже, че е в състояние да отговори на предизвикателството да укрепи демокрацията и зачитането на правата на човека и да гарантира сигурността и просперитета в съседните страни. Ето защо Комисията и върховният представител предлагат да работят съвместно със Съвета, Европейския парламент и европейските финансови институции за консолидирането на тази координирана и ефективна реакция на ЕС, по-конкретно с оглед на международната конференция, предвидена за 29—30 ноември 2016 г. в Тунис, както и на други евентуални инициативи.